

Salgın Hastalıklarda Zorunlu Lisansın Önemi ve Kamu Sağlığına İlişkin Temel Düzenlemeler

The Importance of Compulsory Licensing in Epidemic Diseases and the Basic Regulations on Public Health

Arş. Gör. Cansu CİNDORUK AYHAN^(*)

Öz:

Zorunlu lisans, patentten doğan hakları belirli durumlara özgü olarak sınırlandıran ve bu hakların, patent sahibinin iradesi dışında üçüncü kişiler tarafından kullanılabilmesini öngören bir sistem olarak kabul edilir. Zorunlu lisans ile toplumsal ve bireysel menfaat arasında denge kurulması için patent sahibine tanınan tekel niteliğinde yetkilerin, kötüye kullanımının önlenmesi amaçlanır.

Bu çalışmada zorunlu lisans sisteminin temel esaslarını oluşturan uluslararası düzenlemelerle birlikte, Türk Hukukunda zorunlu lisans nedeni olarak öngörülen durumlar ele alınmıştır. Özellikle zorunlu lisansın, kamu sağlığı çerçevesinde önemi üzerinde durulmuş ve salgın hastalıklarda uygulama alanı bulan temel düzenlemeler incelenmiştir. Bu kapsamda başka ülkelerdeki kamu sağlığı sorunları nedeniyle ve kamu yararı gerekçesiyle verilen zorunlu lisans hâlleri ayrıca değerlendirmeye alınmış ve zorunlu lisansın verilmesi usulüne temas edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Zorunlu Lisans, Patent Hakkının Sınırlandırılması, Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması ve Kamu Sağlığına İlişkin Doha Deklarasyonu, Kamu Sağlığı, Salgın Hastalık, COVID-19.

Abstract:

Compulsory licensing is considered as a system that limits the patent rights in certain situations and enables these rights to be used by third parties beyond the will of patent holder. Compulsory licensing intends to prevent the monopoly abuse of patent holder in order to balance between social and individual interests.

In this paper, the international regulations that constitute the basic principles of the compulsory license system are discussed along with the situations prescribed as the reason for compulsory licensing in Turkish Law. The importance of compulsory licensing dwelled on within the scope of public health and the fundamental regulations, which are applicable in epidemic diseases, has been examined with a special emphasis. The circumstances related to compulsory licensing that arises from public health issues in other countries and public interests are also evaluated with the procedure of compulsory licensing in this context.

Keywords:

Compulsory Licensing, Restriction of Patent Rights, The Doha Declaration on the Trips Agreement and Public Health, Public Health, Epidemic Diseases, COVID-19.

^(*) Başkent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı,
E-posta: ccindoruk@baskent.edu.tr; Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-7738-5784>.
Makale Geliş Tarihi: 04.05.2020 - Makale Kabul Tarihi: 01.06.2020.